

(Bilaga 1)

Utredning om ärendet

Ärendets bakgrund

I Kyrksläotts kommun gäller det av kommunfullmäktige 2014 godkända Projektdirektivet för husbyggnadsprojekt. I åtgärdsrekommendationerna av den tillfälliga styrgruppen som kommunstyrelsen tillsatte 15.6.2020 § 210 föreslås utveckling av projektdirektivet för husbyggnadsprojekt.

Nämnden för lokaltjänster har vid sitt sammanträde 9.12.2021 § 38 behandlat det gällande projektdirektivet för husbyggnadsprojekt, situationen för beredningen av uppdateringen samt de centrala utgångspunkterna för uppdateringen. Nämnden för lokaltjänster gav anvisningar för beredningen av projektdirektivet bland annat genom att föreslå differentiering av ansvarerna i behovsutredningen till exempel så att initiativ till utvidgning och inskränkning av servicenätet bör komma från användarnämnden utgående från servicenätsplanen och initiativ till fastigheters livscykel från nämnden för lokaltjänster ur fastighetsperspektiv. I fråga om projektplanen gav nämnden för lokaltjänster anvisningar för beredningen bland annat så att användarnämnden inte skulle godkänna projektplanen utan ge utlåtande om den.

Nämnden för lokaltjänster behandlade projektdirektivet på nytt vid sitt sammanträde 2.6.2022 § 48, då nämnden beslutade godkänna projektdirektivet med de tillägg man beslutade om vid sammanträdet.

Kommunstyrelsen behandlade projektdirektivet vid sitt sammanträde 31.10.2022 och remitterade projektdirektivet för beredning.

Centrala skillnader mellan det föreslagna projektdirektivet och det gällande projektdirektivet

Det gällande projektdirektivet tillämpas på projekt över 1 000 000 euro. Man föreslår att det nya projektdirektivet tillämpas på projekt som enligt den preliminära kostnadsberäkningen beräknas överstiga 1 500 000 euro. Projektdirektivet kommer antagligen på grund av kostnadsberäkningens storlek att tillämpas på nybyggnadsprojekt och omfattande ersättande tillfälliga lösningar samt renoverings- och ombyggnadsprojekt. Små projekt som gäller befintliga fastigheters skick och ändringar avgränsas utanför tillämpandet av projektdirektivet.

De mest centrala skillnaderna mellan det nuvarande och det föreslagna projektdirektivet gäller nämndernas roll i de olika skedena av projektet.

Gällande **behovsutredningen** bereder enligt det gällande projektdirektivet användarsektorns representanter specifikationer som gäller sektorns behov för projektgruppen och gör upp en stomme för behovsutredningen. Användarsektorns nämnd godkänner behovsutredningen och nämnden för serviceproduktion (nuvarande nämnden för lokaltjänster) ger ett utlåtande om behovsutredningen, varefter kommunstyrelsen godkänner behovsutredningen.

Enligt det projektdirektivet skulle användarsektorns nämnder inte längre godkänna behovsutredningar utan ge sitt utlåtande om dem till nämnden för lokaltjänster. Nämnden för lokaltjänster skulle svara för beredningen av behovsutredningar och godkänna behovsutredningen. Framhävande av nämnden för lokaltjänsters roll ökas av nämndens beslut vid sitt sammanträde 2.6.2022 om ett tillägg i projektdirektivet enligt vilket man i nämnden för lokaltjänster för en

remissdebatt i början av behovsutredningen, för att projektgruppen ska få kännedom om den politiska viljan.

Gällande **projektplanen** i det nuvarande projektdirektivet godkänner både användarsektorns nämnd och nämnden för lokaltjänster projektplanen för sin del, varefter projektplanen framskrider till kommunstyrelsen och till slut fullmäktige för godkännande.

I det föreslagna nya projektdirektivet skulle användarsektorn inte längre godkänna projektplanen utan ge ett utlåtande om det till nämnden för lokaltjänster som skulle godkänna projektplanen. Kommunstyrelsens och fullmäktiges roller förblir desamma i det föreslagna projektdirektivet.

Som sammanfattning kan man säga att det föreslagna nya projektdirektivet framhäver nämnden för lokaltjänsters befogenheter i projektprocesser och å andra sidan minskar användarsektorns befogenheter, eftersom nämnden inte längre skulle godkänna behovsutredningen och projektplanen.

Härnäst beskrivs i korthet behovsutredningens och projektplanens roll i husbyggnadsprojekt enligt anvisningen RT-10-11284, kommunens förvaltningsstadga med tanke på beslutsfattandet i verksamhetsutrymmesprojektens olika skeden och granskas Träskändas och Kuopios projektdirektiv samt verksamhetsutrymmesprocessens förlopp i Esbo särskilt i fråga om behandlingen av behovsutredningens projektplan. Vid jämförelse av olika kommuners projektdirektiv bör man observera att organisationsmodellerna i kommunerna och städerna varierar, vilket inverkar även på praxisen i utrymmesprocesserna. Behandlade projektdirektiv och utrymmesprocessen ingår som tilläggsmaterial till paragrafen.

Anvisning för uppgiftsförteckning för ledning av projekt och byggtreprenader

Enligt anvisningen för uppgiftsförteckning för ledning av projekt och byggtreprenader (RT 10-11284) motiverar man i behovsutredningen utrymmesanskaffningens nödvändighet eller ändringsbehovet i en befintlig lokal, beskriver preliminärt nödvändiga lokaler och de krav som ställs på dem, undersöker alternativa användningsmöjligheter och olika lösningars förmånlighet. Enligt anvisningen hör en mer detaljerad beskrivning av användarens utrymmesbehov och verksamhet till behovsutredningen. Beskrivningen av verksamheten och utrymmesbehovet godkänns enligt direktivet genom beslut.

Enligt direktivet sätter man i projektplaneringen för byggnadsprojektet upp exakta mål för omfattning, funktion, kvalitet, kostnader, tajmning och underhåll. I projektplanen fastställs på vilket sätt projektet genomförs.

Förvaltningsstadga för Kyrksläotts kommun

I Kyrksläotts kommuns förvaltningsstadga finns inget direkt omnämnande i fråga om beslutsfattandet i behovsutrednings- eller projektplansskedet i verksamhetsutrymmesprojekt. I fråga om lokaltjänsterna nämns i förvaltningsstadgan att nämndens uppgift är att inom sitt område ha hand om planering av och byggherreuppgifter för investeringsprojekt inom husbyggnad enligt givna direktiv. Dessutom beslutar nämnden inom sitt uppgiftsområde om husbyggnadsprojekt och andra investeringsprojekt inom sitt område.

Enligt förvaltningsstadgan omfattar nämnderna för fostran och utbildnings uppgifter ärenden som berör småbarnspedagogik, förskoleundervisning, grundläggande utbildning, andra stadiets utbildning, av samkommuner för yrkesutbildning ordnad utbildning och morgon- och eftermiddagsverksamhet för skolelever till den del de gäller den ifrågavarande språkgruppen.

Dessutom beslutar nämnderna till exempel om antalet nybörjarplatser i gymnasierna. Bildnings- och fritidsnämnden ansvarar för sin del bland annat för fritidstjänsternas verksamhet: för ordnande av kultur- och museiverksamhet, bibliotekstjänsterna, idrottstjänsterna, ungdomstjänsterna samt grundläggande konstundervisning i musikinstitutet och bildkonstskolan och för ordnande av bildningsarbete i medborgarinstitut. Till nämndernas allmänna uppgifter och befogenheter hör bland annat att ansvara för utvecklingen av verksamheten, ekonomin och organisationen inom sitt serviceområde.

Översikt av Träskändas och Kuopios projektdirektiv och utrymmesprocessens förlopp i Esbo

I Träskända har man berett ett förslag till nytt projektdirektiv. Beslutsfattandet i ärendet är inte färdigt. Det nämns att projektdirektivet stämmer överens med den allmänna projektprocessen inom byggbranschen (RT-10-11284) och dess syfte är att förtydliga beredningens och beslutsfattandets skeden och de olika parternas roller. I Träskända tillämpas projektdirektivet på alla projekt över 500 000 euro. Den tekniska servicecentralen i Träskända har lagts ner och uppgifter överförts till Träskända stads och Mestaritoiminta Oy:s gemensamma organisation Kiinteistöallianssi.

Enligt Träskändas modell gör serviceområdesdirektören upp ett förslag om utarbetande av en behovsutredning till nämnden. Projektgruppen bereder behovsutredningen till serviceområdets nämnd (t.ex. nämnden för fostran och utbildning) för godkännande. Det har även skrivits in i stadens förvaltningsstadga. Efter behandlingen i nämnden godkänner stadsstyrelsen behovsutredningen.

Projektplanen godkänns först av serviceområdets nämnd inom ramarna för sina ekonomiska befogenheter, efter det här framskrider beslutsfattandet till stadens styrelse och fullmäktige.

I Kuopio gäller projektdirektivet som godkändes 2022. I Kuopio godkänner serviceområdets nämnd behovsutredningen och kostnadsramen för verksamheten och föreslår inledande av projektplaneringen. Lokaltjänsterna föreslår för stadsdirektörens ledningsgrupp på basis av den godkända behovsutredningen inledande av projektplaneringen.

Enligt Kuopios anvisningar presenteras projektplanen först i ledningsgruppen för lokaltjänster, lokalarbetsgruppen och stadsdirektörens ledningsgrupp, som godkänner projektplanen, sättet för genomförande av projektet och det beräknade målpriset för projektet. Efter det här behandlas projektplanen i serviceområdets nämnd eller annat eventuellt beslutande organ hos användaren som ska använda lokalerna. Nämnden godkänner projektplanen och de lokal-, verksamhets- och upphandlingskostnader som medförs serviceområdet och föreslår godkännande av projektplanen vidare för stadsstyrelsen.

Inom verksamhetsutrymmesprocessen i Esbo bereder användarsektorn behovsutredningen och användarnämnden godkänner den. Då användarnämnden godkänt behovsutredningen utarbetar lokaltjänsterna en projektplan som användarnämnden ger ett utlåtande om. Projektplanen behandlas och godkänns i lokal- och bostadssektionen och stadsstyrelsen samt fullmäktige.

Slutledningar (utlåtande)

I anvisningen RT 10-11284 är beskrivning av användarens verksamhet och utrymmesbehov samt beslut om godkännande av dem centrala i uppgifter under behovsutredning. Även alternativa lösningar som utreds i behovsutredningsskedet kopplar stadigt till behoven inom användarens verksamhet och eventuella ändringar i de här behoven.

Behovsutredningens användarcentrering syns i de jämförda projektdirektiven och utrymmesprocessernas gång så att användarnämnden eller motsvarande godkänner

behovsutredningen oavsett organisationsmodell. Till exempel i Träskända har ärendet förts in även i förvaltningsstadgan.

Kyrksläotts förvaltningsstadga fastställer inte direkt beslutsprocessen som gäller verksamhetslokaler, så här lämnas rum för tolkning i ärendet. Lokaltjänsternas uppgift är att fatta beslut om husbyggnadsprojekt, så det är ändamålsenligt att beslut om godkännande av projektplan som kraftigt styr byggandet hör till lokaltjänsternas befogenheter.

I Kyrkslätt hör till användarnämnderna i enlighet med förvaltningsstadgan i stor utsträckning frågor som gäller serviceproduktion. Verksamhetslokalerna är centrala i möjliggörandet av serviceproduktion och inverkar också direkt på hur servicen genomförs i praktiken. Serviceproduktionen och verksamhetslokalerna har ett stadigt samband. Samtidigt utgör lokalhyror en betydande del av utgifterna som nämnderna behandlar i driftsekonomin.

Det bör också beaktas att det kan ske snabba ändringar i servicebehovet som fordrar lösningar också i fråga om verksamhetslokaler. Sådana snabba och oförutsägbara ändringar kan vara till exempel ökat behov av förberedande undervisning eller till exempel nedläggning av privat daghemsverksamhet. Användarnämnderna svarar för ordnandet av verksamhet och beredskap att ordna verksamhet även i överraskande situationer. Eftersom ordnandet av verksamhet fordrar även utrymmen, vore det motiverat att användarnämnden har beslutanderätt i behovsutredningsskedet, då man skapar förutsättningar för verksamheten.

I projektdirektivet har man hänvisat till att användarnämnderna godkänner de pedagogiska planerna. Syftet med en pedagogisk plan är att skapa en vision för den kommande verksamheten ur pedagogikens synvinkel och där fastställs inte rumslösningar såsom i de arbetsskeden som hör till husbyggnadsprojekt. I en pedagogisk plan går man inte heller igenom serviceproduktionens behov eller utveckling av dem och utreder inte till exempel alternativa rumslösningar, som är centrala i en behovsutredning. Således ersätter eller motsvarar godkännandet av en pedagogisk plan inte den roll som användarnämnderna haft som godkännare av behovsutredning.

Också kostnadsgränsen för tillämpande av projektdirektivet, vilken man höjt från tidigare, förordar användarens nuvarande roll i fråga om behovsutredning. Man föreslår att det nya projektdirektivet tillämpas på projekt vars kostnader beräknas överstiga 1 500 000 euro. Då är det redan fråga om omfattande projekt som oundvikligen har betydelse också för produktionen av sådan service som är på användarnämndens ansvar. Å andra sidan, eftersom projektdirektivet tillämpas på projekt över 1 500 000 euro, blir utanför tillämpandet sådana projekt som utgår från befintliga fastigheter och deras skick, och som man kan anse att till största delen anknyter till de uppgifter som är på nämnden för lokaltjänsters ansvar i fråga om fastigheter. Följaktligen skulle nämnden för lokaltjänsters anvisning i fråga om behovet att avskilja behovsutredningens ansvar gällande orsaker som anknyter till användarens och fastigheternas livscykel förverkligas redan utan den i projektplanen föreslagna ändringen i fråga om godkännande av behovsutredningar, eftersom nämnden för lokaltjänster i varje fall svarar för mindre projekt som gäller fastigheter.

Med uppdateringen av projektdirektivet har man strävat efter tydligare roller och smidigare projekt. Nämnden för serviceproduktion har betonat även hörandet av intressenter i planeringen och genomförandet av projekt. Som föreslagits ovan, hänger behovsutredningens innehåll och uppgifter nära ihop med användarsektorn. Då är det motiverat att användarsektorns nämnder även i fortsättningen är det organ som godkänner behovsutredningen. För att göra beslutsfattandet smidigare skulle utlåtanden om behovsutredning vara en naturlig uppgift för nämnden för lokaltjänster. Motsvarande är projektplanen ett dokument som definierar byggandet mer i detalj och

också fungerar till exempel som en handling inom konkurrenspräglad dialog. Då är beslutandet om projektplan med fog nämnden för lokaltjänsters uppgift. Användarnämnderna kan ge sitt utlåtande om projektplanen till nämnden för lokaltjänster.

Nämnden för lokaltjänster har därtill beslutat om att föra en remissdebatt i nämnden för lokaltjänster före behovsutredningen inleds för att utreda de politiska strategiska avsikterna. Eftersom projekten gäller flera serviceområden, vore det med tanke på förmedlingen av information och samarbetet en mer fungerande lösning att enligt behov ordna gemensamma aftonskolor för nämnderna i projektets olika skeden.